

CENT ANYS DE MEDICINA

La nova Facultat i l'Hospital Clínic de Barcelona

1906 - 2006

F
H 61
CEN

FACULTAD DE MEDICINA Y HOSPITAL CLÍNICO DE BARCELONA
(EN CONSTRUCCIÓN)

BARCELONA - PLAZA Sta ANA. 4-2°

A la Real Academia de Medicina y Cirugía de Barcelona, como recuerdo del edificio
de las obras, al terminar el primer año de su inauguración, el Dr. Boix
Sept 1892

C. Bertazzoli fot

SALUTACIÓ

Aquest any celebrem el Centenari de l'Hospital Clínic Provincial i de la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona. Celebrar un acte d'aquestes característiques sempre és un motiu d'alegria perquè indica que les institucions s'han mantingut vives, amb alts i baixos durant tots aquests anys, però sempre en harmonia.

Aquesta exposició mostra gràficament la història d'ambdues institucions mitjançant 40 plafons amb fotografies. El seu responsable, el Professor Jacint Corbella i Corbella, actual President de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, l'ha dividit en tres parts: la primera part va des de l'any 1906 fins al 1939, tot just acabada la Guerra Civil; la segona del 1940 fins a finals dels seixanta; i la tercera fins a l'actualitat.

Estem orgullosos de les nostres institucions i voldríem que aquesta exposició ens permetés donar a conèixer la seva evolució històrica.

Prof. Teresa Estrach, Degana, Facultat de Medicina, Universitat de Barcelona
Prof. Joan Rodés, Director general, Hospital Clínic i Provincial

Barcelona, març de 2006

BIBLIOTECA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

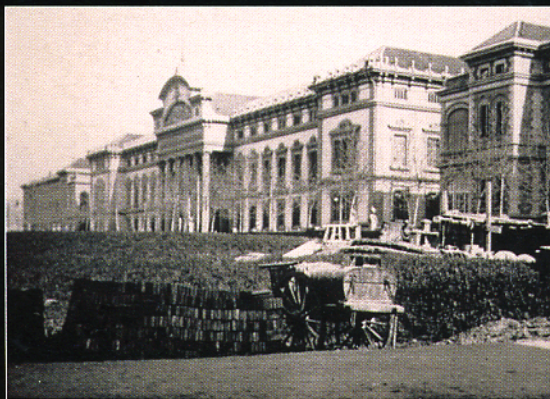
UNIVERSITAT DE BARCELONA

Centre de Recursos per a l'Aprenentatge
i la Investigació

Biblioteca de Medicina

CENT ANYS DE MEDICINA. La nova Facultat i l'Hospital Clínic de Barcelona. 1906 - 2006

CENT ANYS DE MEDICINA

La nova Facultat i l'Hospital Clínic de Barcelona

1906 - 2006

urant més de cinc-cents anys, de començament del segle XV fins al del segle XX, el centre més important de l'activitat sanitària de Catalunya, assistencial i docent, estava en el recinte de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona. El creixement de la ciutat va fer que es quedés petit i calia fer un altre hospital. La facultat també quedava petita i envellida i es bastí un edifici nou. Les noves instal·lacions, fora de la ciutat vella, en ple Eixample, es van inaugurar l'any 1906, i ara es pot recordar el centenari. Aquesta exposició és un dels actes que es fan durant aquesta evocació dels cent anys. Representa una bona part de la medicina i sanitat catalanes del segle XX. Hi ha prou matèria, per a exigir d'una banda una certa contenció, no fer-la massa llarga, i també ha calgut fer-la prou extensa per a no deixar-se massa coses fora. Hi ha més problema de selecció que no pas d'obtenció de material, tot i que deuen quedar fora més d'un punt interessant.

Hi ha cap el voltant d'una quarantena de plafons, el que signifiquen més de tres-centes fotografies, ordenades de manera més o menys cronològica i per temes, però fugint de la rigidesa. Hi diferenciem tres períodes, marcats per la història global. Un primer de 1906 en que comença fins a la Guerra Civil; el segon que va del final de la Guerra fins a una frontera una mica imprecisa cap els anys setanta. I un tercer que comprèn poc

més dels trenta últims anys. Són aproximadament tres terços relativament arrodonits. Cada període de l'hospital ha tingut les seves característiques bastant definides.

La primera etapa és la de l'hospital típic de beneficència. Hi ha malalts que es destinen a les necessitats de l'ensenyament. Amb aquesta finalitat n'hi havia prou amb un hospital de dos-cents llits. Però es va fer tres vegades més gran i això servia per atendre no solament les necessitats de la institució docent, la Facultat de Medicina, sinó també les d'assistència de la població, en el camp de la beneficència. La primera part, docent, era competència de la Universitat i del ministeri de Foment; la segona n'era de la Diputació que tenia l'obligació d'atendre els malalts pobres i també l'Ajuntament pel que fa als accidents. El poder públic pagava algunes subvencions, més aviat curtes. També hi havia donacions de beneficència, en algun període bastant importants. Els ingressos quedaven curts, però arribaven a quadrar, perquè les despeses eren també més aviat curtes. El capítol de personal, que avui és el primer en la despesa, era petit: els metges no cobraven, les infermeres eren les monges, que significaven poca despesa relativa. Els medicaments tampoc eren massa cars, vist el que ha vingut després. L'alimentació dels malalts i el manteniment de l'edifici tenien en canvi més importància relativa que no pa avui. Els comptes sortien, encara que amb algun maldecap. Fins a l'any 1934 l'Hospital no hagué de demanar un crèdit endeutant-se.

Aviat la guerra ho capgirà tot. El més visible fou l'increment extraordinari de la demanda assistencial. La violència social, les víctimes dels bombardeigs, van fer que el Dipòsit Judicial fos una de les estructures més conegudes del complex hospitalari, tot i que n'era totalment independent, i no pertanyia ni tan sols a la facultat, en el qual estava ubicat. També va canviar l'estructura administrativa i l'hospital passà a dependre de la Generalitat.

La segona etapa comença just acabada la guerra, amb canvis de tota mena. L'estructura serà molt més rígida, bastants metges han hagut de marxar a l'exili o han estat foragitats de l'hospital. Els anys quaranta estan marcats per la rigidesa, la penúria en l'alimentació, la poca eficàcia de la medicació (encara no hi ha antibiòtics) i les gran dificultats econòmiques, que ara no es poden salvar i en alguna ocasió obliguen a tancar llits, perquè no es poden atendre. L'any 1952 l'Hospital troba una fórmula que li permet sobreviure. Se'n fa càrrec en bona part la Diputació, i modifica el seu nom, passant a ser «Hospital Clínic i Provincial». Hi ha una fórmula econòmica

de les subvencions anivelladores que funciona bastant bé durant més de vint-i-cinc anys, però al final també s'esgota, perquè la despesa sanitària va creixent. El primer que es va fer després de l'acord de 1952 fou donar més carn i una peça diària de fruita als malalts. Abans, entre altres coses, es passava fred i gana. Després venen els primers concerts amb la Seguretat Social, que asseguren, per la part baixa, un cert finançament.

Cap a finals dels anys seixanta el país va canviant, la dictadura comença a trontollar, hi ha una oposició petita però ja visible. Hi ha reunions, protestes, vagues. Les universitats són un dels camps de lluita, i també els hospitals. Comencen vagues de protesta per la poca qualitat, pels sous i la plantilla. El 1967 l'hospital comença el model de tenir una plantilla professional remunerada pel que fa als metges. El 1972 la plantilla s'amplia i es consolida. Abans hi ha hagut un canvi de mentalitat i es passa a una direcció tècnica més professionalitzada. També es constitueix un Comitè de Delegats Metges i una Associació Professional. L'estructura assistencial tendeix a la horizontalització, tot i que és lenta. Després el 1983 es nomena una gerència forta, en algun moment potser massa, que acaba xocant amb els treballadors quan vol aplicar criteris economicistes que toquen als llocs de treball. La protesta interna és molt forta. Juntament amb això hi ha mesures molt positives, com és l'expansió urbana, la instal·lació d'estructures que depenen del Clínic, fora del recinte estricte de l'àrea Casanova-Villarroel. Així des de la construcció de l'edifici de consultes externes, als acords amb Sant Joan de Déu i la Maternitat.

I a més altres canvis ideològics importants, que porten a valorar en primer terme la qualitat assistencial i la recerca. Això ha permès que l'Hospital Clínic s'hagi situat en alguns aspectes al capdavant dels de tot l'estat, i sigui en aquest moment el centre més important pel que fa a la repercussió internacional de la recerca sanitària. I també és el primer en algun aspecte puntual de l'assistència. La creació d'una estructura que enllaça la força científica del primer Institut de Fisiologia, creat per l'empenta d'August Pi Sunyer, amb una nova estructura de gestió de la recerca, l'Idibaps, amb criteris moderns, consolida aquest enfocament de l'Hospital.

Jacint Corbella i Corbella

President de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya

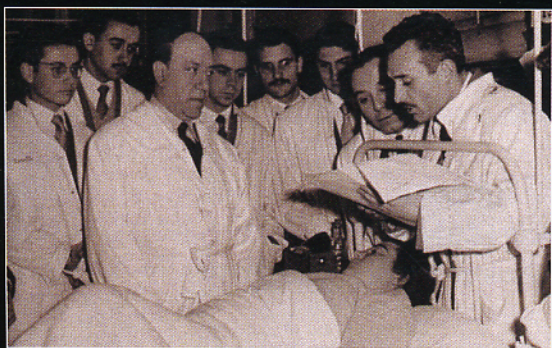
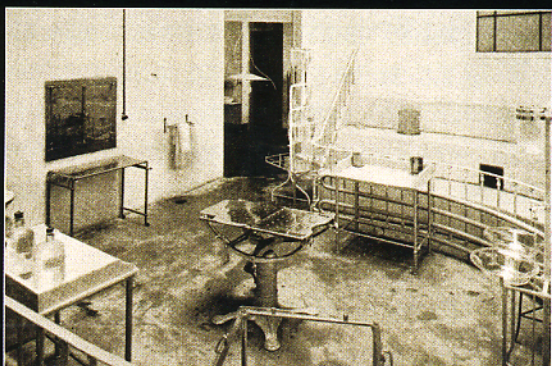
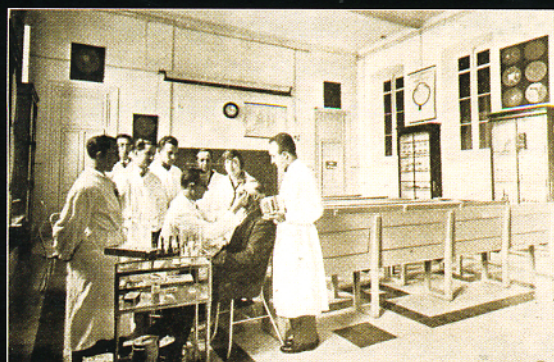
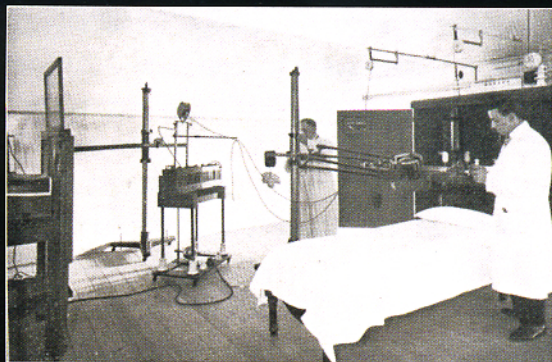

UNIVERSITAT DE BARCELONA

REIAL ACADEMIA DE MEDICINA DE CATALUNYA

CENT ANYS DE MEDICINA. La nova Facultat i l'Hospital Clínic de Barcelona. 1906 - 2006

CENT ANYS DE MEDICINA

La nova Facultat i l'Hospital Clínic de Barcelona

1906 - 2006

Coordinació

Jacint Corbella i Corbella

Manuel M. Escudé i Aixelà

Joan Pujol i Ros

Documentació històrica

Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya

Societat Catalana d'Història de la Medicina de l'ACMSCB

Seminari Pere Mata. Universitat de Barcelona

Unitat d'Història de la Medicina. Universitat de Barcelona

Arxiu Històric de les Ciències de la Salut '*Simeó Selga i Ubach*'

Material gràfic procedent de

Arxiu de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya • Arxiu Diari Avui • Arxiu Històric de les Ciències de la Salut • Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya • Arxiu Fotogràfic de la Ciutat de Barcelona (F. Balcells i A. Merletti) • Arxiu La Vanguardia • Arxiu Nacional de Catalunya (Fons Gabriel Casas) • Biblioteca de la Facultat de Medicina (CRAI. UB) • Departament de Comunicació i Relacions Exteriors Clínic • Servei Audiovisuals Clínic • José Ramon Alonso i Carnero • Jesús Ramon Álvarez González • Miquel A. Asenjo i Sebastián • Josep M. Calbet i Camarasa • Jacint Corbella i Corbella • Manuel M. Escudé i Aixelà • Josep Font i Franco • Manuel de Fuentes i Sagaz • Lluís Guerrero i Sala • Carles Hervàs i Puyal • Joan Pujol i Ros • Eduard Sánchez i Casals • Manuel Sarro i Palau • Magí Turmo i Codina

CENT ANYS DE MEDICINA

La nova Facultat i l'Hospital Clínic de Barcelona
1906 - 2006

Exposició

D'abril a juny de 2006

VESTÍBUL DE LA FACULTAT DE MEDICINA
Carrer Casanova, 143. Barcelona

Organitza

Amb el suport de:

